

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2569
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ

คำนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตในการปฏิบัติงาน โดยวิเคราะห์ ความเสี่ยงการทุจริต ตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission) เพื่อกำหนดมาตรการสำคัญเร่งด่วนเชิงรุกในการป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริต มุ่งการบริหารงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดวินัยของบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นปัญหาสำคัญและพบบ่อย นอกจากนี้ ยังนำความเสี่ยงการทุจริตที่ได้นี้มากำหนดเป็นมาตรการภายในเพื่อป้องกันการทุจริต ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อีกด้วย เพื่อมุ่งตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริต ตลอดจนการประเมินการวัดระดับการส่งเสริมความโปร่งใสในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา OIT+ มีค่าคะแนนผ่านตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

สารบัญ

คำนำ

สารบัญ

ส่วนที่ 1 บทนำ

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์
3. ศัพท์เฉพาะ คำนิยาม

ส่วนที่ 2 การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา “ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ”

1. กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต “ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ”
 - 1) เกณฑ์โอกาสที่จะเกิดการทุจริต (likelihood)
 - 2) เกณฑ์ผลกระทบ (Impact)
 - 3) เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Degree of Risk)
2. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต “ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ”
3. มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต “ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ”

ส่วนที่ 1 บทนำ

หลักการและเหตุผล

การทุจริตและประพฤติมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของหน่วยงานภาครัฐ ความเชื่อมั่นของประชาชน และประสิทธิภาพในการบริหารราชการ การดำเนินงานที่ขาดความโปร่งใส ขาดความรับผิดชอบ หรือมีการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน ไม่ว่าจะเป็นการเรียกรับผลประโยชน์ การใช้งบประมาณไม่ถูกต้อง การใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือการเกิดความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interest : COI) ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์กรและประโยชน์สาธารณะ

นอกจากนี้ ยังพบว่าการกระทำที่อาจนำไปสู่การทุจริตหลายกรณีเกิดจากการขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานทางจริยธรรม ส่งผลให้บุคลากรอาจปฏิบัติงานโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จนนำไปสู่การถูกร้องเรียนหรือถูกดำเนินการทางวินัยและกฎหมาย ดังนั้น การส่งเสริมความรู้ ความตระหนัก และการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริต จึงเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันการทุจริตและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และความรับผิดชอบ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตในการปฏิบัติงาน โดยใช้หลักการบริหารความเสี่ยงตามกรอบมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) เพื่อระบุปัจจัยเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ วิเคราะห์สาเหตุ โอกาสเกิด และผลกระทบของความเสี่ยง พร้อมกำหนดมาตรการควบคุมและแนวทางป้องกันที่เหมาะสม อันจะช่วยยกระดับการบริหารจัดการของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม

การวิเคราะห์ความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัยและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดการทุจริต

ประเภทของความเสี่ยง แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S) หมายถึง ความเสี่ยงเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวมที่ เกิดจากเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ไม่เหมาะสม รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบายเป้าหมายกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการแข่งขัน ทรัพยากรและสภาพแวดล้อม อันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร

2. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพประสิทธิผลหรือผล การปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากระบบงานภายในขององค์กร/กระบวนการ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่นการประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอ และ ไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณ และการเงินดังกล่าว

4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk: C) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

สาเหตุของการเกิดความเสี่ยง อาจเกิดจากปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย คือ

1) ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากร และการเปลี่ยนแปลงระบบงานความเชื่อถือได้ ของระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง การควบคุม กำกับดูแลไม่ทั่วถึง และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นต้น

2) ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี หรือ สภาพการแข่งขัน สภาวะแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

ในการนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในการปฏิบัติงาน โดยจำแนกประเด็นความเสี่ยงตามภารกิจของหน่วยงานออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

- (1) ด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตทางราชการ
- (2) ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- (3) ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและลดโอกาสการเกิดการทุจริต ยกระดับการบริหารงานให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงการทุจริตในการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2. เพื่อกำหนดมาตรการและแนวทางในการป้องกัน ควบคุม และลดความเสี่ยงการทุจริต รวมทั้งพัฒนากลไกการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาล และสามารถตรวจสอบได้

4. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าการดำเนินงานของหน่วยงานเป็นไปด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม และปราศจากการทุจริต

ศัพท์เฉพาะ คำนิยาม

ศัพท์เฉพาะ	คำนิยาม
ความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk)	การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตแลประพฤติมิชอบ หรืออาจการก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานในอนาคต
ความเสี่ยง (Risk)	ความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์บางอย่างซึ่งมีผลกระทบทำให้การดำเนินงาน ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือเบี่ยงเบนไปจากที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจส่งผลในทางบวกหรือทางลบก็ได้ ผลกระทบทางลบ เรียกว่า ความเสี่ยง ผลกระทบทางบวก เรียกว่า โอกาส
ความเสี่ยง /ปัญหา	ความเสี่ยง : เหตุการณ์ที่ยังไม่เกิด ต้องหามาตรการควบคุม ปัญหา : เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว รู้อยู่แล้ว ต้องแก้ไขปัญหา
ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	เป็นขั้นตอนในการค้นหาว่ามีรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตอย่างไรบ้าง
โอกาส (Likelihood)	โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้น
ผลกระทบ (Impact)	ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน
ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)	คะแนนรวมที่แสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริตที่เป็นผลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จาก 2 ปัจจัยคือ โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)

ส่วนที่ 2

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริต “ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ” โดยวิเคราะห์กระบวนการที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการทุจริต เพื่อระบุปัจจัยเสี่ยง ประเมินโอกาสเกิดและผลกระทบของความเสี่ยง ตลอดจนกำหนดมาตรการควบคุมและป้องกันความเสี่ยงที่เหมาะสม ทั้งนี้ การประเมินความเสี่ยงใช้หลักการตามกรอบมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) โดยมีขั้นตอนหลักในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต “ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ”

เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินโอกาสเกิดและผลกระทบของความเสี่ยงการทุจริตในด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

2.การประเมินความเสี่ยงการทุจริต “ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ”

เป็นการวิเคราะห์และประเมินโอกาสเกิดและระดับผลกระทบของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากกระบวนการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน

3.มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต “ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ”

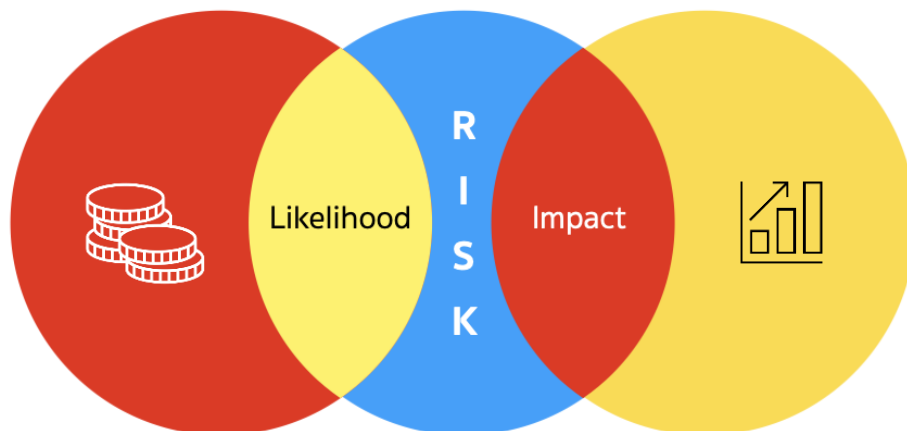
เป็นการกำหนดแนวทาง มาตรการควบคุม และวิธีการป้องกันความเสี่ยง เพื่อลดโอกาสการเกิดการทุจริตและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต “ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ”

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้ดำเนินการกำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน โดยพิจารณาจาก 2 ปัจจัย ได้แก่ ด้านโอกาสที่จะเกิดการทุจริต และด้านผลกระทบ พร้อมทั้งกำหนดการให้คะแนนทั้งสองปัจจัย เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์และจัดระดับความเสี่ยงให้มีความชัดเจน เป็นระบบ และสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โอกาสที่จะเกิดการทุจริต (likelihood) การพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริตในกระบวนการใช้จ่ายงบประมาณ ภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยพิจารณาจากความถี่หรือความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

ผลกระทบ (Impact) การวัดระดับความรุนแรงของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ทั้งในรูปของผลกระทบทางการเงิน เช่น ความสูญเสียงบประมาณ และผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน เช่น ความเสียหายต่อภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงาน

1. เกณฑ์โอกาสที่จะเกิดการทุจริต (likelihood)

โอกาสที่จะเกิดการทุจริต (likelihood)	
5	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า 5 ครั้งต่อปี
4	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน 4 ครั้งต่อปี
3	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน 3 ครั้งต่อปี
2	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน 2 ครั้งต่อปี
1	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต 1 ครั้งต่อปี

2. เกณฑ์ผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
5	เกิดความเสียหายต่อหน่วยงาน บุคลากรถูกข่มขู่ความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
4	ภาพลักษณ์หน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง
3	หน่วยตรวจสอบจากภายนอก เข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง
2	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงบุคลากรภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
1	แทบจะไม่มี

3. เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Degree of Risk)

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
1	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk: E)	15-25 คะแนน
2	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk: H)	9-14 คะแนน
3	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk: M)	4-8 คะแนน
4	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk: L)	1-3 คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่ ซึ่งจัดแบ่งเป็น 4 ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน (4 Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงสีสัญลักษณ์
สูงมาก (Extreme)	15-25 คะแนน	มีมาตรการลด และประเมินซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
สูง (High)	9-14 คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	4-8 คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	1-3 คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

Risk Score					
โอกาสเกิด	ผลกระทบ				
	1	2	3	4	5
5	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
4	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
3	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
2	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
1	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเสี่ยงการทุจริต”ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ”

เป็นขั้นตอนการระบุเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงการทุจริตในกระบวนการด้านการใช้จ่ายงบประมาณอย่างละเอียด ชัดเจน โดยพิจารณาว่า “ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร” ในแต่ละขั้นตอนของการทำงาน ทั้งจากผู้รับผิดชอบกระบวนการงาน (Risk Owners) และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยอาจรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกประกอบด้วย เพื่อให้การวิเคราะห์มีความรอบด้านและลดอคติในการประเมิน

การค้นหาและกำหนดประเด็นความเสี่ยงจะพิจารณาทั้งเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นแล้ว (Known Factor) และเหตุการณ์ที่ยังไม่เคยเกิดแต่คาดการณ์ว่าอาจเกิดขึ้นในอนาคต (Unknown Factor) โดยเป็นการตั้งสมมติฐานเชิงสถานการณ์ (Scenario) และมองความเสี่ยงในลักษณะข้อมูลเชิงอนาคต (Forward Looking Information) รวมถึงกรณีเลวร้ายที่สุด (Worst Case) โดยไม่ยึดติดข้อจำกัดของทรัพยากรหรือมาตรการควบคุมที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากนั้นจึงนำเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1 มาพิจารณาทั้งด้านโอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) เพื่อคำนวณระดับความรุนแรงของความเสี่ยง (Risk Score) และจัดระดับความเสี่ยงเป็น ต่ำ ปานกลาง สูง หรือสูงมาก เพื่อนำไปใช้กำหนดมาตรการป้องกันและบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร แบ่งการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในด้านการใช้จ่ายงบประมาณออกเป็น 2 ประเด็นหลัก คือ 1) การจัดซื้อจัดจ้าง และ 2) การบริหารงบประมาณและการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์และป้องกันความเสี่ยงการทุจริตอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดเหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ดังนี้

ตารางแบบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต “ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ”

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ตารางที่ 1 การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้คัดเลือก “กระบวนการการจัดซื้อจัดจ้าง ครุภัณฑ์และวัสดุภาครัฐ” เป็นกระบวนการที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดการทุจริตในด้านการใช้จ่ายงบประมาณ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้งบประมาณโดยตรงและมีขั้นตอนที่อาจเปิดช่องให้เกิดการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการบางราย จึงนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน

การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างครุภัณฑ์และวัสดุภาครัฐ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริตสำหรับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างครุภัณฑ์และวัสดุภาครัฐ โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัยหลัก ได้แก่ โอกาสที่จะเกิดการทุจริต (Likelihood) และ ผลกระทบ (Impact) พร้อมกำหนดระดับคะแนนของแต่ละปัจจัย เพื่อนำมาคำนวณเป็น คะแนนความเสี่ยง (Risk Score) และใช้ในการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยง ทั้งนี้ ผลการประเมินจะถูกนำไปใช้ประกอบการกำหนดมาตรการป้องกันและบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

ลำดับ ที่	แหล่งความเสี่ยง	ประเด็นความเสี่ยง (Risk Factor)	Risk Score (L x I) ระดับความรุนแรง ของความเสี่ยงการทุจริต		
			Likelihood	Impact	Risk Score
1	กระบวนการการจัดซื้อจัด จ้างครุภัณฑ์และวัสดุ ภาครัฐ	เจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัด จ้าง อาจกำหนดคุณ ลักษณะเฉพาะของพัสดุ/ ครุภัณฑ์ที่เอื้อประโยชน์ให้ ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง หรือเลือกวิธีจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ความ โปร่งใส ส่งผลให้เกิดการ แข่งขันที่ไม่เป็นธรรม และ อาจนำไปสู่การใช้จ่าย งบประมาณที่ไม่คุ้มค่าและ เสี่ยงต่อการทุจริต	2	2	4 ปานกลาง

ขั้นตอนที่ 3 มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ในด้านการใช้จ่ายงบประมาณ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างครุภัณฑ์และวัสดุภาครัฐ

มาตรการ หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุม หรือลดโอกาสความเสี่ยงการทุจริต โดยความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในโซนสีแดง (Red Zone) จะถูกเลือกมาทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตส่วนลำดับความเสี่ยงที่อยู่ในโซนสีส้ม สีเหลือง จะถูกเลือก ในลำดับต่อมา มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอาจมีหลากหลายวิธีการ หน่วยงานควรทำการคัดเลือก วิธีที่ดีที่สุด และประเมินความคุ้มค่าเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงการทุจริตที่ได้จากการประเมิน มาประกอบด้วย

การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ให้นำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด ดี พอใช้ หรืออ่อน (ดูคำอธิบายเพิ่มเติมตามตารางด้านล่าง)

คำอธิบายการประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน

ระดับ	คำอธิบาย การประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน
ดี	การควบคุมมีความ เข้มแข็ง และดำเนินไปได้อย่าง เหมาะสม ซึ่งช่วยให้เกิด ความมั่นใจ ได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยัง ขาดประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ ควรมีการปรับปรุง เพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุม ไม่ได้มาตรฐาน ที่ยอมรับได้เนื่องจาก มีความหลวมและไม่มีประสิทธิผล การควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

การประเมินมาตรการดำเนินการเพื่อพิจารณา จัดทำหรือปรับปรุงมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken) โดยมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตควรเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ประเมินไว้ และต้องมีการติดตามเพื่อประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริต ในกิจกรรมตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ที่กำหนดไว้เพื่อเป็นการยืนยันผลว่ามาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หรืออาจต้องเพิ่มเติมหรือปรับแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตใหม่หากพบว่ารูปแบบการทุจริตหรือมีสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามวงจร PDCA

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จึงได้ดำเนินการกำหนดและปรับปรุงมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต ตามผลการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยกำหนดมาตรการตามตารางดังต่อไปนี้

มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต”ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

กระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างครุภัณฑ์และวัสดุภาครัฐ

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต (Risk Factor)	โอกาส/ ผลกระทบ/ ระดับความ รุนแรงของ ความเสี่ยง			มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต	ระยะเวลาดำเนินการ									ผู้รับผิดชอบ	
	L	I	RS		ไตรมาส 2			ไตรมาส 3			ไตรมาส 4				
					ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.		
เจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างอาจกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ/ครุภัณฑ์ที่เอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง หรือเลือกวิธีจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ความโปร่งใส ส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม และอาจนำไปสู่การใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่คุ้มค่า และเสี่ยงต่อการทุจริต	2	2	4 ปานกลาง	1.แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ โดยยึดหลักการแบ่งแยกหน้าที่ (Segregation of Duties) 2.กำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ/ครุภัณฑ์โดยอ้างอิงมาตรฐานหรือความจำเป็นในการใช้งาน และหลีกเลี่ยงการกำหนดคุณลักษณะที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง 3.ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด 4.เผยแพร่ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบ e-GP และเว็บไซต์ของหน่วยงาน เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้											กลุ่มบริหารงานการเงินฯ